

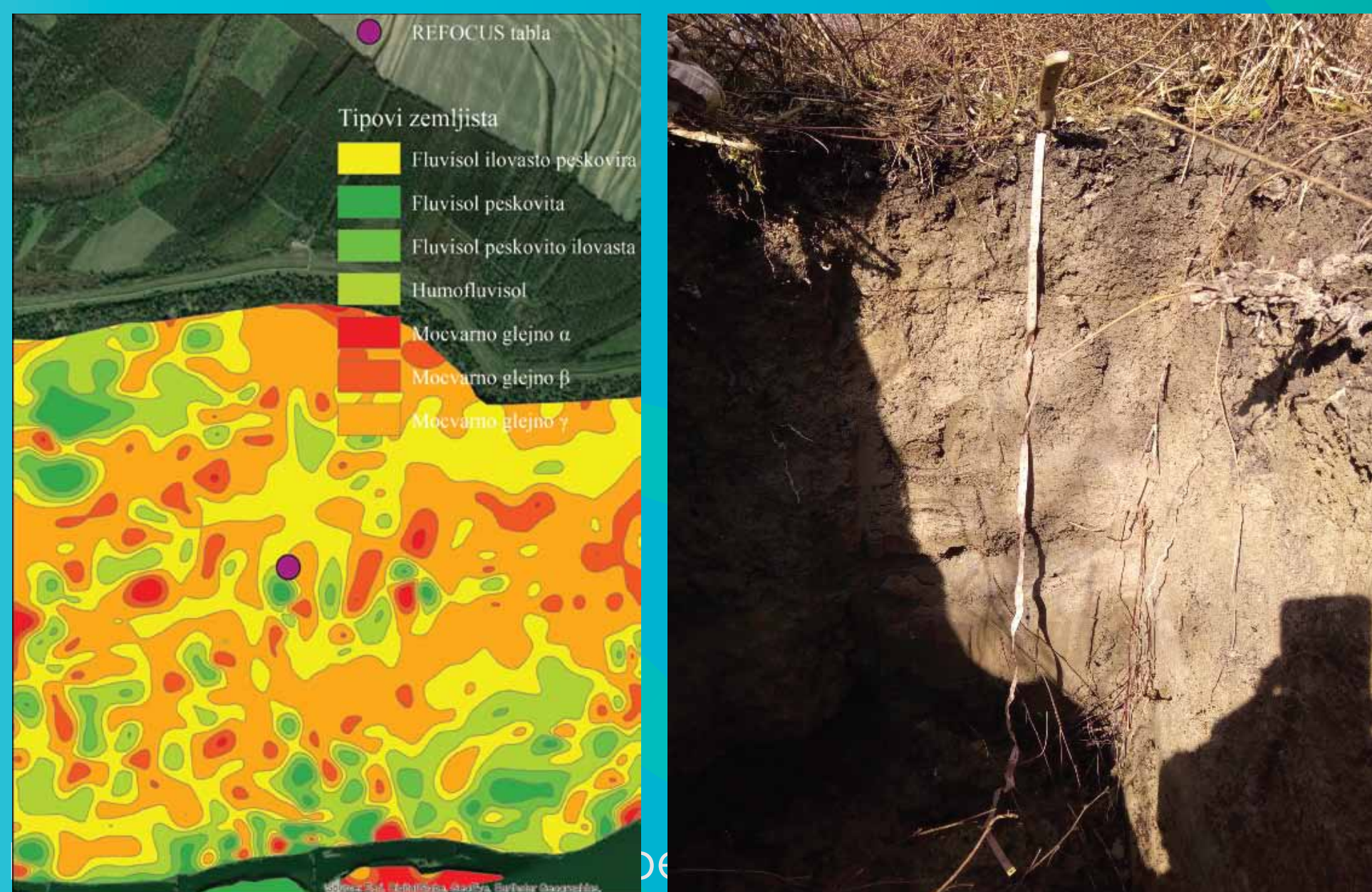
PRIRODNA POPLAVNA ŠUMA CRNE I BELE TOPOLE SA HRASTOM LUŽNJAKOM

OTPORNE POPLAVNE ŠUME KAO EKOLOŠKI KORIDORI REZERVATA BIOSFERE MURA-DRAVA-DUNAV

Osnovne informacije

Oglednim dobrom gazduje Javno preduzeće "Vojvodinašume", Šumsko gazdinstvo Sombor. Nalazi se u Specijalnom rezervatu prirode "Gornje podunavlje" u režimu zaštite II stepena, u kompleksu ritskih šuma na lokalitetu Golić. Ogledna površina se prostire na oko 5,84 ha. Gazdovanje na ovom lokalitetu je usmereno na očuvanje i održivo korišćenje ritske šume prirodnog sastava i semenog porekla. Ova šuma može biti model prirodne ritske šume, koja je u proteklim vekovima dominirala Podunavljem.

Nadomska visina	87 m
Učestalost plavljenja	Skoro svake godine
Srednja godišnja temperatura	10,9 °C
Potencijalna prirodna vegetacija	Šuma crne i bele topole sa lužnjakom
Dominatan tip zemljišta	Fluvisol (aluvijalno zemljište)
Dubeća drvena zapremina	384 m ³ /ha

O značaju prirodnih ritskih šuma

Poplavne, ritske šume prirodnog porekla i raznovrsnog sastava koji odražava njihov iskonski karatker, danas su veoma retke. U srednjem delu toka Dunava, gde se sada nalazimo, sačuvane su u vidu uskog pojasa duž vodotoka i manjim celinama "u vidu krpa". Okružene su uglavnom šumskim monokulturama male biološke raznovrsnosti, a u širem predelu razdvojene su prostranim oranicama i naseljima. Ove šume, specifičnog sastava i strukture, nastanjuju brojne vrste divljih biljaka, životinja i gljiva koje su se specijalizovale za život pod šumskim sklopom i sa periodičnim plavljenjem.

Mozaičnost mikoreljefa uslovljava različitu dužinu i visinu plavljenja obližnjih lokaliteta, drugačije vodno-vazdušne i druge osobine zemljišta, što sve zajedno daje posebnu dinamičnost i raznovrsnost ovim šumama.

Šume crne i bele topole sa hrastom lužnjakom

Posebnu retkost i vrednost danas predstavljaju šume crne i bele topole, prirodno-mešovito sastava. Vrbe se javljaju na nižem delovima (u depresijama), a grupe bele topole sa hrastom lužnjakom i brestom na višem terenu (na gredama). Na osvetljenim mestima (progalama), nastalim propadanjem starih stabala, primećuju se pojedine grupe mladih stabala. U njima nema hrasta lužnjaka niti crne topole. Semenu crne topole za klijanje trebao bi svež rečni nanos (bez kupine), hrastu lužnjaku više svetlosti, a podmlatku obe vrste i zaštita od divljači.

Sprat žbunja u šumi je redak zbog velike koncentracije krupne divljači, koja se ovde grupiše tokom poplava i tada brsti prirodan podmladak drveća. Crni glog je karakteristična vrsta koja opstaje u grupama zahvaljujući bodljama, kao i divlja kupina (ostruga) koja dominira u spratu zeljastih biljaka.

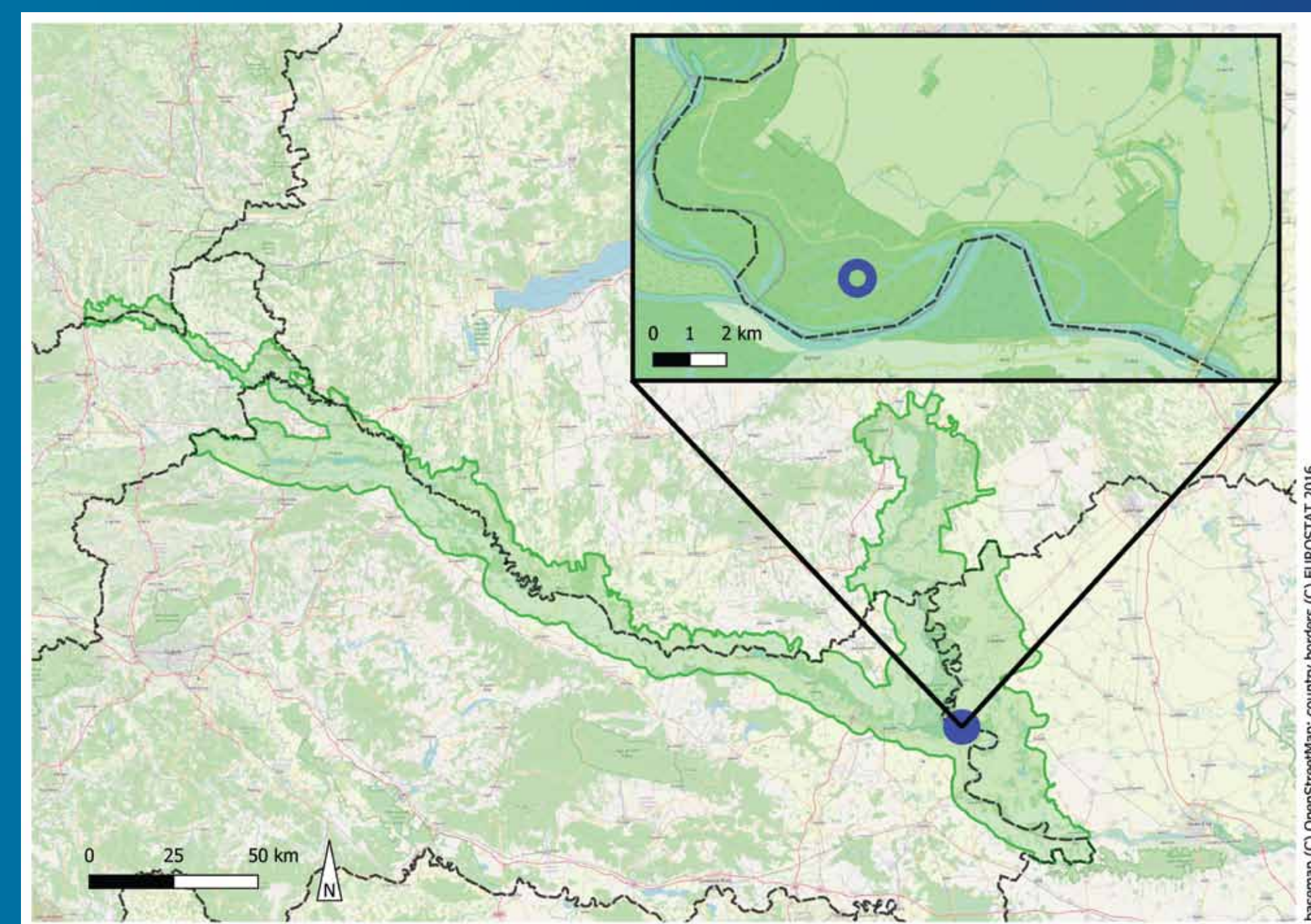
Invazivne vrste i paraziti

Invazivne vrste su vrste biljaka, životinja i gljiva koje je čovek uneo iz udaljenih krajeva sveta, preko prirodnih barijera kao što su okeani, a koje pronadu plodno tlo u novoj sredini i krenu nekontrolisano da se šire. Pritom one potiskuju domaće vrste i ugrožavaju prirodnu šumsku vegetaciju.

U okruženju je prisutno obilje vrsta poreklom iz Severne Amerike. Najčešće su to jasenolisni javor (slika dole levo) i pensilvanijski jasen (slika dole desno) kojeg u šumarskoj praksi zovu američkim jasenom. Obilno rađaju semenom svake godine, a nemaju prirodne neprijatelje što pogoduje njihovom širenju. U borbi za prostor i svetlost invazivne vrste u mladosti brže rastu i potiskuju domaće, naročito na otvorenom prostoru nastalom sečom šume ili vetrolomom.

Svojim jakim korenovim sistemom invazivne vrste "kradu" prostor i hranljive materije od domaćih vrsta i tako smanjuju njihov rast (prirast), a zasenjajući zemljište menjaju uslove sredine. Invazivne vrste onemogućuju prirodnu, spontanu obnovu ekološki i ekonomski najznačajnijih vrsta ovog podneblja (hrast lužnjak, topole, poljski jasen i dr.).

UNESCO rezervat biosphere je ekološka celina bogata biljkama i životinjama od posebnog značaja. Cilj ovakvog rezervata je da uskladi očuvanje diverziteta sa održivim korišćenjem kako bi se obezbedila ekološka, ekonomska i socijalna održivost regiona i njegovog šireg područja. Šume imaju važnu ulogu u prekograničnom rezervatu Mura - Drava - Dunav. Ukupno 27% rezervata čine šume. Priobalne šume su visoko produktivne sa visokim stepenom diverziteta. U Srbiji šume pokrivaju 16% rezervata biosfere (u Hrvatskoj 26%, Mađarskoj 32%, Sloveniji 43%, Austriji 33%).

Osim navedenih, od invazivnih vrsta biljaka koje otežavaju prirodnu obnovu poplavnih šuma čest je bagremac, žbunasta vrsta koja traži nešto više svetlosti. Pored invazivnih biljaka, mešovite poplavne šume su ugrožene i invazivnim parazitima, kao što je hrastova mrežasta stenica, hrastova pepelnica, zatim holandska bolest bresta, rak kore na crnoj topoli i dr.

Uticaj klimatskih promena i mere adaptacije

Intenzivne klimatske promene mogu značajno uticati na promenu strukture sastojine. Usled delovanja negativnih uslova sredine (ekstremne poplave i suše), slabije prilagođenosti domaćih vrsta, odnosno visoke otpornosti invazivnih vrsta na novonastale uslove, može se očekivati povećanje udela invazivnih drvenastih vrsta, kao i širenje navedenih bolesti. Invazivne vrste mogu postati najveći problem očuvanja prirodnog sastava ritskih šuma u nadolazećem periodu.

Predlog gazdinskih mera u narednom periodu

- (1) Mapiranje sklopa i čistina dronom;
- (2) Prirodna sukcesija vrsta, uz sprovođenje mera na uklanjanju invazivnih vrsta;
- (3) Periodični monitoring ogledne površine, posebno usmeren na praćenje pojave invazivnih vrsta;
- (4) U skladu sa rezultatima monitoringa odrediti učestalost intervencija usmerenih ka uklanjanju invazivnih vrsta.

O PROJEKTU:

Poplavne šume rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav važni su ekološki koridori. One propadaju zbog učestalih parazita i bolesti, neodrživih ljudskih aktivnosti te nedostatka smernica za njihovo gazdovanje. REFOCuS će ponuditi nove metode uzgajanja šuma te povećati dostupnost šumskog reproduktivnog materijala čime će delovati na smanjenje propadanja poplavnih šuma.

Ukupni iznos projekta je 1.503.076,78 €. Projekat sufinansira Evropska unija od čega 1.101.242,71 € iz ERDF fonda i 176.372,54 € iz IPA.
Trajanje projekta: 1.6.2018.-31.5.2021.

ABOUT THE PROJECT:

Riparian forests of the Mura-Drava-Danube Biosphere Reserve are important ecological corridors. They are declining because of high incidence of pests and diseases, unsustainable human activities and lack of guidance on their management. REFOCuS counteracts this decline by fostering their restoration through novel silvicultural methods and increased forest reproductive material availability.

Overall budget is 1,503,076.78 €. Project is co-funded by European Union funds of which 1,101,242.71 € from ERDF and 176,372.54 € from IPA.
Timeframe: from 01-06-2018 until 31-05-2021.